

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **R. K.,** zastoupen Mgr. Evou Barákovou Karasovou, advokátkou se sídlem Ryšánkova 8, Brno, proti žalovanému: **Janáčkova akademie múzických umění v Brně,** Beethovenova 650/2, Brno, proti rozhodnutí rektora žalovaného ze dne 8. 2. 2008, čj. R-ŽPř-1/2008-34, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2010, čj. 30 Ca 73/2008 - 62,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**
II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
III. Žalobci **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím děkana Divadelní fakulty Janáčkovy akademie múzických umění ze dne 13. 12. 2007, čj. R-DPř-3/2007-11, byla žalobci uložena sankce vyloučení ze studia za spáchání disciplinárního přestupku podle § 64 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o vysokých školách“). Žalobce se disciplinárního přestupku dopustil tím, že mezi půl druhou a druhou hodinou ranní dne 13. 11. 2007 pomaloval zdi v 7. nadzemním podlaží kolejí Astorka na Novobranské 3, Brno kresbou postavy s komiksovou bublinou „Žide! Zmiz! Smrdíš.“, kresbou hákového kříže, kresbou postavy ukřižované na kříži s nápisem INRI, antropomorfním naivistickým ztvárněním zevního ženského genitálu, u kterého je v komiksové bublině uveden text „K.? Vyhazov? Já ho mám ráda.“, vedle nějž bylo naivisticky ztvárněno scrotum a penis, u kterého byl

v komiksové bublině uveden text „Já ne“, kresbou hákového kříže s nápisem „Tom“, kresbou hákového kříže s nápisem „Viki“ a kresbou hákového kříže. Žalobce se podle správního orgánu prvého stupně tedy nechoval tak, aby nedošlo ke škodě na majetku, neboť úmyslně poškodil cizí věc tím, že ji pomaloval a popsal fixem a zároveň uvedeným jednáním hanobil národ.

[2] Rektor Janáčkovy akademie múzických umění v Brně rozhodnutím ze dne 8. 2. 2008, čj. R-ŽPř-1/2008-34, zamítl žádost žalobce o přezkum jako nedůvodnou a potvrdil shora specifikované rozhodnutí děkana.

II.

[3] Rozhodnutí rektora napadl žalobce žalobou u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“). V žalobě vyjádřil nesouhlas s jednáním disciplinární komise. Rozhodnutí děkana i rektora vytkl nedostatečnou formulaci výroku, nevyváženost odůvodnění a nepřezkoumatelnost. Žalobce se vymezil proti pokusu kvalifikovat jeho jednání jako trestný čin. Úvahy o uložení sankce nejsou dostatečné, stejně tak jako hodnocení vzniklé škody. Žalobce nesouhlasí se způsobem, kterým odvolací orgán vyhodnotil předložený znalecký posudek a rovněž analyzoval část nápisu. Tvrzení žalovaného, že je podstatné, jak kresby vnímá správní orgán a nikoliv žalobce, nemá oporu v zákoně ani v logice. Žalobce spatřuje v rozhodnutí především snahu žalovaného jej vyloučit ze studia. Napadená rozhodnutí pokládá za nezákonná, neobjektivní a založená na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu. Žalobce uzavřel, že si je vědom, že jeho jednání nebylo vhodné, ale vyloučení ze studia považuje za sankci zjevně nepřiměřenou.

[4] Krajský soud rozsudkem ze dne 18. 1. 2010, čj. 30 Ca 73/2008 - 62, rozhodnutí rektora i děkana zrušil pro vady řízení a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[5] Krajský soud v odůvodnění rozsudku zdůraznil význam naplnění materiální stránky deliktu, neboť je korektivem formálního pojetí správního disciplinárního deliktu. Odůvodnění obou rozhodnutí jsou podle něj nedostatečná právě pro nepřesvědčivost posouzení naplnění materiální stránky správního disciplinárního deliktu hanobení národa. Nelze z nich seznat, z jakých konkrétních důkazů, úvah a hodnotících závěrů správní orgány v tomto směru vycházely, rovněž chybí důvody podřazení jednání žalobce právě pod uvedenou skutkovou podstatu.

[6] Správní orgán prvého stupně dospěl k závěru, že žalobce uvedeným jednáním hanobil národ. Naplnění této skutkové podstaty ovšem dle názoru soudu vyžaduje pro její specifičnost znalecké odborné posouzení, které správní orgán prvního stupně neprovedl. Postup, kdy rektor žalovaného neodmítl pro nadbytečnost předložený znalecký posudek soudního znalce JUDr. M. M., vycházel z jeho závěrů a tyto závěry poté volně hodnotil, je nesouladný se zákonem. Správní orgán druhého stupně totiž připustil, že k posouzení inkriminovaných kreseb je třeba odborných znalostí; navíc dospěl k závěru, že závěry znaleckého posudku nedávají jasnou odpověď na problematiku hanobící povahy kreseb. Proto měl žalovaný podle soudu znalce následně požádat o doplnění původního znaleckého posudku, nebo měl ustanovit dalšího soudního znalce či odborného konzultanta. Jestliže tak neučinil a předmětný znalecký posudek sám volně hodnotil, dle názoru soudu navíc obecně s odkazem na reakce členů akademické obce a veřejnosti, zatížil správní řízení vadou, která měla podstatný vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé.

[7] Krajský soud uzavřel, že vyloučení z vysokoškolského studia představuje závažný zásah do práv žalobce. Proto je nutné, aby již v rámci správního řízení před správním orgánem prvního stupně žalobce v plném rozsahu věděl, co je mu kladeno za vinu, aby se mohl kvalifikovaně bránit v průběhu celého disciplinárního řízení.

III.

[8] Proti rozhodnutí krajského soudu brojil žalovaný (stěžovatel) obsáhlou kasační stížností z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[9] Stěžovatel především vyjádřil nesouhlas s tím, že disciplinární přestupek podle zákona o vysokých školách je založen na formálně materiálním pojetí, a tedy, že k naplnění skutkové podstaty je nezbytné, aby šlo o jednání společensky nebezpečné. Disciplinární delikty a přestupky nelze ztotožňovat. Zatímco zákon o přestupcích výslovně vyžaduje naplnění materiální stránky přestupku, zákon o vysokých školách v § 64 vychází z čistě formálního pojetí disciplinárního přestupku z hlediska viny. Disciplinární přestupek podle zákona o vysokých školách není ani trestním obviněním ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Z formálního pojetí vychází také úprava samosprávy ve věcech kárného provinění advokátů, notářů nebo soudců. Stěžovatel upozornil na rozpornost názorů vyslovených Nejvyšším správním soudem v rozhodnutí ze dne 31. 5. 2007, čj. 8 As 17/2007, podle kterého je i u správních deliktů třeba posuzovat materiální stránku a rozhodnutí ze dne 30. 1. 2006, čj. 5 As 4/2005 - 92, podle kterého je jiným správním deliktem jednání, jehož znaky jsou stanoveny zákonem.

[10] Jestliže stěžovatel v odůvodnění svého rozhodnutí podrobně popsal a odůvodnil, v čem spatřuje naplnění formální stránky disciplinárního přestupku, naplnění materiální stránky lze předpokládat. Stěžovateli není zřejmé, v čem by měla ona materiální stránka disciplinárního přestupku spočívat a jaká je hranice pro závěr, že v důsledku nenaplnění materiální stránky není posuzované jednání disciplinárním přestupkem. U disciplinárních přestupků nepřipadá v úvahu posuzování materiální stránky kritériem společenské nebezpečnosti či škodlivosti, neboť se jedná o porušení disciplíny uvnitř určité organizační struktury. Stěžovatel při svém rozhodování vycházel z toho, že poškozovat majetek vysoké školy je zakázáno, i když se v daném případě pro nedostatek materiální stránky nejednalo o přestupek ani o trestný čin, o kterém není nadto ani příslušen rozhodovat. Formálnímu pojetí disciplinárního přestupku podle zákona o vysokých školách odpovídá i princip oportunity.

[11] Stěžovatel rovněž nesouhlasí s požadavkem krajského soudu, aby ve svém rozhodnutí vycházel z odborných závěrů vztahujících se k naplnění materiální stránky deliktu hanobení národa. Stěžovatel nemusel s ohledem na § 56 správního řádu přibírat znalce, neboť jeho rozhodnutí nezáviselo na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí a kterými by děkan Divadelní fakulty nebo rektor stěžovatele nedisponoval. K posouzení textu „Žide! Zmiz! Smrdíš!“ a sousedících čtyř hákových křížů jako hanobících židovský národ není třeba znaleckého zkoumání. Tvrdí-li krajský soud, že dle konstantní soudní judikatury je k rozhodnutí o hanobící povaze určitého jednání třeba znaleckého posouzení, měl soud takovou judikaturu uvést. Stěžovatel sám pro podporu

svého tvrzení odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2002, sp. zn. 7 Tdo 989/2008. Krajský soud pominul, že z důvodu, že ve věci nebyl přizván znalec, nemohlo se jednat o důkaz znaleckým posudkem, ale toliko o důkaz listinou. Proto s ohledem na § 50 odst. 4 a § 53 správního řádu mohl správní orgán tento důkaz hodnotit podle své úvahy. I kdyby se však jednalo o důkaz znaleckým posudkem, neznamenalo by to, že se od názoru znalce nelze odchýlit. Stěžovatel dodal, že i pokud by disciplinární přestupek měl materiální stránku, nemohl by o jejím naplnění rozhodovat posudek znalce, neboť se jedná o otázku právní, nikoliv skutkovou. Stěžovatel nadto mohl ve smyslu § 82 odst. 4 správního řádu uplatnit zásadu koncentrace řízení a k návrhu na provedení důkazu listinou nepřihlédnout, neboť jde o důkaz, který žalobce jistě mohl uplatnit dříve.

[12] Další okruh námitek směřoval ke zmatečnosti řízení před krajským soudem. Žalobce v žalobě nesprávně označil žalovaného, neboť nesídlí na uváděné adrese. Neuvedl den, kdy mu bylo doručeno napadené rozhodnutí a chybně označil rozhodnutí správního orgánu prvého stupně. Ačkoliv tyto námitky stěžovatel sdělil již ve vyjádření k žalobě, krajský soud se jimi nezabýval. Stěžovatel dále namítl, že krajský soud byl nesprávně obsazen. Zatímco při zahájení řízení byl senát složen z Jana Šanci, Petra Kobylky a Petra Polácha, rozsudek vydal senát sestávající se z Petra Kobylky, Petra Polácha a Radimy Gregorové. V takovém případě měl soud postupovat podle 119 odst. 3 o. s. ř., což neučinil.

[13] Rozhodnutí krajského soudu trpí dle stěžovatele nepřezkoumatelností. Krajský soud konstatoval, že je nutné, aby účastník již v rámci řízení před správním orgánem prvého stupně věděl, co je mu kladeno za vinu. V rozsudku však není obsaženo, v čem konkrétně mělo toto pochybení stěžovatele spočívat a jaká ustanovení právních předpisů byla porušena. Takovou námitku žalobce ani nevznesl. Žalobce od počátku řízení věděl, pro jaký skutek je disciplinární řízení vedeno, přičemž totožnost skutku zůstala zachována. Z rozsudku také neplyne, jakými úvahami se soud řídil ve vztahu k § 64 - § 66 zákona o vysokých školách. Bez dalšího převzal zastaralé doktrinální závěry týkající se obecně deliktů a výkladu pojmu trestného činu. Nezabýval se ani pojmovými znaky správního disciplinárního deliktu. Nepřezkoumatelné jsou i závěry krajského soudu, že ve správním rozhodnutí chybí důvody podřazení jednání žalobce pod danou skutkovou podstatu. V rozhodnutí děkana i rektora je přitom podrobně popsán skutek i jeho právní kvalifikace. Obdobně je vadou nepřezkoumatelnosti zatížena i ta část rozhodnutí, zabývající se důkazu listinou (znaleckým posudkem).

[14] Stěžovatel závěrem konstatoval, že si je vědom toho, že rozhodnutí o vyloučení ze studia má závažný dopad na realizaci práva studenta na vzdělání. Tento dopad však není absolutní. Odůvodnění napadených správních rozhodnutí by jistě mohla být podrobnější, stěžovatel však nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že jsou nepřezkoumatelná. Stěžovatel musí dostát požadavkům na zákonnou kvalitu rozhodnutí, nelze však odhlédnout od toho, že není primárně správním orgánem, ale vrcholným článkem vzdělávací soustavy a rozhodnutí o disciplinárním přestupku má být vydáno v krátké pořádkové lhůtě 30 dnů. Nelze pominout ani nepřehlednou úpravu řízení podle zákona o vysokých školách, který v § 68 odst. 1 z rozhodování o právech a povinnostech studenta vylučuje obecné předpisy o správním řízení, ačkoliv nelze mít pochybnosti o tom, že správní řád je na tato řízení použitelný. Stěžovatel uzavřel, že do akademické samosprávy by měl stát zasahovat jen v nejmenší nutné míře.

IV.

[15] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že argumentace stěžovatele nemůže zvrátit závěr krajského soudu o tom, že skutek, kterého se měl žalobce dopustit, měl být hodnocen z hlediska jeho závažnosti a tato závažnost se měla projevit při stanovení sankce. Stěžovatel nezdůvodnil, proč uložil sankci vyloučení žalobce ze studia. Údajná předchozí provinění žalobce stěžovatel nedoložil a ve zrušených rozhodnutích nikterak nepopsal. Podle žalobce není relevantní to, zda se z hlediska řízení jednalo o znalecký posudek nebo listinný důkaz, ale to, že se jednalo o velmi závažný důkaz vyvracející, co bylo žalobci kladeno za vinu. Hodnocení tohoto důkazu jde nad rámec správního uvážení. Žalobce připomenul, že při tvorbě kreseb, ke které došlo v pozdních hodinách, nebyl téměř nikdo přítomen a brzy byly odstraněny. Dále konstatoval, že nesprávné označení žalovaného i označení rozhodnutí správního orgánu prvého stupně v průběhu řízení opravil. Soud byl obsazen správně. Jestliže před změnou obsazení senátu nebyly provedeny žádné důkazy či přednesy návrhů, neboť bylo rozhodováno bez jednání, pak není důvodu ani možnosti sdělovat jejich obsah. Žalobce oproti stěžovateli pokládá rozsudek krajského soudu za přezkoumatelný.

V.

[16] Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Kasační stížnost není důvodná.

[17] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné nejprve uvést, že kasační stížnost je nadstandardní co do rozsahu i podrobného rozpracování právních otázek obecnější povahy. To platí především pro hodnocení materiální stránky disciplinárních správních deliktů a pro úvahu o nutnosti ustanovení znalce pro posouzení, zda jednání žalobce bylo hanobením národa. Na druhé straně je však třeba stěžovateli vytknout, že jeho právní argumenty nezřídka vybočují ze skutkového rámce projednávané věci, zejména tehdy, pokud stěžovatel vyjadřuje svá stanoviska k judikatuře nebo k doktrinálním otázkám. Nic to však nemění na tom, že kasační stížnost lze bez ohledu na její důvodnost či nedůvodnost hodnotit jako podnětnou, s potenciálem pro využití též mimo konkrétní soudní řízení.

[18] V souzené věci je třeba mít na paměti, že předmětem disciplinárního řízení u stěžovatele bylo konkrétní jednání žalobce. Obsah tohoto jednání se podařilo relativně bezpečně stanovit, ve věci není sporu o tom, co žalobce dne 13. 11. 2007 učinil. Stěžovatel musel nejprve posoudit, zda jednání žalobce lze považovat za disciplinární přestupek. V kladném případě bylo třeba určit, co je jeho obsahem a posléze to, jakou sankci za něj lze podle zákona o vysokých školách uložit.

[19] Podle § 64 zákona o vysokých školách je disciplinárním přestupkem zaviněné porušení povinností stanovených právními předpisy nebo vnitřními předpisy vysoké školy a jejích součástí. Zákon o vysokých školách neobsahuje vlastní úpravu skutkových podstat disciplinárních přestupků. Odkazuje na ostatní právní předpisy nebo na úpravu ve vnitřních předpisech jednotlivých vysokých škol. Ponechává vysokým školám relativně široký prostor pro úvahu, jaké jednání budou za disciplinární přestupek považovat. Právě proto je však třeba klást důraz na formulaci skutkové podstaty disciplinárního přestupku. Ta je důležitá pro určení skutečností, které bude třeba v řízení prokazovat. Nepochybně

jinak bude vypadat řízení, ve kterém je pachateli vytýkáno poškození majetku školy a konkrétní okolnosti, za kterých k tomu došlo, budou zohledněny při úvaze o výši sankce a jinak řízení, ve kterém se pachateli klade za vinu, že svým jednáním hanobil národ. Ve druhém případě je hanobení národa součástí skutkové podstaty a musí být prokázáno již při úvaze o vině a nikoli až v souvislosti s ukládaným trestem.

[20] Z výroku rozhodnutí o vyloučení žalobce ze studia vyplývá, že mu bylo vytýkáno nikoli porušení vnitřních předpisů vysoké školy, ale především jednání, kterým byl haněn národ. Trestný čin hanobení národa, rasy a přesvědčení upravoval v době jednání žalobce § 198 zákona č. 140/1991 Sb. trestního zákona. Pokud by se tedy žalobce dopustil hanobení národa, porušil by povinnost stanovenou právním předpisem – trestním zákonem a takové jednání by bylo možné považovat též za disciplinární přestupek.

[21] Stěžovatel se v kasační stížnosti podrobně zabývá případnou konkurencí postihu pachatele za totožné jednání v případě přestupku či trestného činu na straně jedné a disciplinárního přestupku na straně druhé. Obecně lze uvést, že taková případná konkurence vyplývá již z povahy věci. Jestliže totiž zákon o vysokých školách neobsahuje vlastní skutkové podstaty disciplinárních přestupků a odkazuje na porušení právních povinností stanovených jinými právními předpisy, pak nutně musí nastávat případy, kdy vedle postihu za disciplinární přestupek budou u pachatele uplatněny rovněž obecné sankční mechanizmy, které upravuje právní úprava, k jejímuž porušení došlo. Že tato konkurence ve skutečnosti nenastává a jde o relativně samostatné režimy právního postihu, plyne z povahy disciplinárního řízení. Jeho účelem je nepochybně postihnout pachatele za porušení disciplíny, v tomto případě povinnosti studenta vysoké školy chovat se určitým způsobem. Tomu přisvědčuje i katalog sankcí, z nichž nejpřísnější je vyloučení ze studia. Stěžovatel si byl těchto souvislostí vědom a žádné z rozhodnutí o disciplinárním přestupku nemá ambice konstitutivně vyslovit, zda jednáním žalobce došlo či nedošlo ke spáchání trestného činu a případně zavázat svým právním názorem příslušný orgán, který by v trestní věci rozhodoval. I v této souvislosti však zřetelně vyplývá potřeba, aby ze skutkové podstaty disciplinárního přestupku bylo zřejmé, v čem vysoká škola přestupek spatřuje, protože jen tak lze alespoň teoreticky uvažovat o případné konkurenci s postihem podle obecných právních předpisů.

[22] Kasační stížnosti je třeba vytknout, že postupuje směrem od obecnějších otázek ke konkrétním okolnostem souzené věci a nikoli naopak. Dílem však takový postup vyplývá z odůvodnění rozsudku krajského soudu. Krajský soud shledal žalobou napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, protože nebyl řádně naplněn a zdůvodněn tzv. materiální znak disciplinárního správního deliktu. Proto následně v kasační stížnosti stěžovatel obsáhle argumentuje, proč se domnívá, že v případě disciplinárních deliktů takový přístup neplatí a je třeba vycházet z koncepce, podle které je typová nebezpečnost disciplinárního deliktu dána již naplněním formálních znaků jeho skutkové podstaty.

[23] Tyto úvahy jsou však podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu předčasné. Z prvostupňového rozhodnutí vyplývá, že ve výroku uvedeným jednáním žalobce úmyslně poškodil cizí věc tím, že ji pomaloval a popsal fixem a zároveň uvedeným jednáním hanobil národ. Úvaha o naplnění materiálního znaku disciplinárního přestupku má místo teprve tehdy, pokud je zjištěno, že byly naplněny formální znaky. Stěžovatel

žalobci kladl za vinu, že svým jednáním hanobil národ. Teprve poté, kdy stěžovatel přesvědčivě zdůvodní, že žalobce předmětným jednáním skutečně národ hanobil, by bylo možné uvažovat, zda vzhledem ke konkrétním okolnostem případu dosahovalo jeho jednání požadovaného stupně společenské nebezpečnosti. Např. v podmínkách provozu na pozemních komunikacích lze tento požadavek demonstrovat v souvislosti s překročením nejvyšší povolené rychlosti. Pokud má správní orgán uvažovat, zda překročení maximální povolené rychlosti o několik kilometrů za hodinu při zohlednění ostatních okolností věci dosahuje požadované míry společenské nebezpečnosti, pak musí mít především postaveno najisto, jakou rychlostí řidič skutečně jel a o kolik maximální rychlost překročil. Teprve poté lze hodnotit společenskou nebezpečnost jeho jednání. Jestliže byl žalobce postižen především nikoli za pokreslení zdi, ale za hanění národa, bylo třeba nejprve pečlivě zdůvodnit, že národ skutečně hanobil. Teprve poté má místo úvaha o společenské nebezpečnosti jeho jednání.

[24] Proto jen na okraj Nejvyšší správní soud připomíná, že již např. v rozsudcích ze dne 31. 10. 2008, čj. 7 Afs 27/2008 - 46, či ze dne 17. 2. 2005, čj. 7 As 18/2004 – 47 vycházel z pojetí, že kategorie správních deliktů je kategorií trestního práva v širším slova smyslu, tudíž se pro všechny správní delikty, nejen pro přestupky, uplatní povinnost správního orgánu zkoumat nejen naplnění formálních znaků správního deliktu, ale také, zda jednání vykazuje daný stupeň společenské škodlivosti, tudíž materiální stránku správního deliktu. Při úvahách k této otázce vycházel z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, podle níž jsou trestním obviněním ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.) řízení zásadně o veškerých sankcích ukládaných správními orgány fyzickým osobám za přestupek nebo jiný správní delikt, jakož povětšinou i o sankcích ukládaných v řízení disciplinárním nebo kárném. Kritériem pro posouzení, zda se ve smyslu Úmluvy jedná o „trestní obvinění“, je jednak vnitrostátní kvalifikace posuzovaného jednání, jednak povaha tohoto jednání ve spojení s povahou hrozící sankce (zda smyslem a účelem použitelné normy je odrazovat od určitého jednání a trestat je) a konečně to, zda sankce, jež mohou být uloženy, představují podstatnou újmu. Jak již bylo uvedeno, v tomto případě nebyl žalobce postižen za porušení zákona o vysokých školách ani vnitřních předpisů vysoké školy. Bylo mu vytýkáno jednání, jehož zákaz je upraven především trestním zákonem. Skutková podstata, v níž je spatřován disciplinární přestupek, je formulována až ve výroku rozhodnutí. To klade zvýšené nároky na vysokou školu při prokazování rozhodných skutečností. Současně je třeba o to více dbát, aby vydané rozhodnutí bylo spravedlivé a zohledňovalo veškeré okolnosti konkrétního případu.

[25] Krajskému soudu je třeba přisvědčit, že odůvodnění žalobou napadených rozhodnutí neskýtá bezpečnou oporu pro závěr, že žalobce svým jednáním (též) hanobil národ. Rozhodnutí o vyloučení ze studia k objektivní stránce jednání žalobce uvádí, že se dopustil hanobení národa nápisem „Žide! Zmiz! Smrdíš! Takový nápis sám o sobě nepochybně národ hanobí a právě nápisy obdobného druhu byly v minulosti předzvěstí nejhorších zločinů proti lidskosti, které kdy byly spáchány. Současně je však bylo třeba brát v úvahu všechny okolnosti konkrétního případu. Je nepochybně podstatné, zda šlo o jediný projev pachatele, který na zeď učinil. Vedle uvedeného slovního spojení totiž nápis obsahoval i další obrazové a slovní projevy, které byly způsobilé upoutat pozornost, dlužno konstatovat, že rozhodně negativně. Bylo proto třeba se v odůvodnění rozhodnutí

zabývat tím, zda a jak případně působí jednotlivé vyobrazené segmenty vzájemně a jaké je jejich celkové vyznění. Tedy tím, zda a jak byl účinek v podobě hanění národa ovlivněn ostatními vyobrazeními, zda byl tímto zesílen, zeslaben či zůstal nezměněn. Takové úvahy však rozhodnutí o vyloučení ze studia neobsahuje. Bylo třeba vyhodnotit, zda a jaký „vzkaz" pachatel svým jednáním případně vyslal, zda je tento vzkaz dostatečně určitý (zde zejména posoudit dovětek „jako moje srdce" za shora uvedenou citací, či nápis „K., vyhazov? Já ho mám ráda") a pokud ano, zda jej lze kvalifikovat jako hanění národa.

[26] V souvislosti s objektivní stránkou disciplinárního přestupku prozatím nešlo o to určit, jaký byl subjektivní vztah pachatele k jeho jednání. To je třeba učinit v souvislosti se subjektivní stránkou popř. při úvaze o výši sankce a posoudit, jak se případně v tomto aspektu projevily veřejně deklarované protinacistické postoje žalobce. Bylo však třeba podrobně vyhodnotit, jak předmětné vyobrazení objektivně působí na okolí. Právě v této souvislosti jsou podstatné i ostatní části vyobrazení, které s haněním národa již přímo nesouvisí, avšak celkově mohou podstatně ovlivnit celkové vyznění žalobcova jednání.

[27] Výše uvedený nedostatek stěžovatel neodstranil ani v odůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí. Jeho základ tvoří argumenty, které se vztahují ke znaleckému posudku JUDr. M. Kasační stížnosti je třeba přisvědčit v tom, že ve věci nebyly splněny podmínky pro ustanovení znalce v řízení. Krajský soud vyjádřil názor, že měl stěžovatel případně vyzvat znalce k doplnění posudku nebo ustanovit dalšího znalce či konzultanta k otázce hanobící povahy kreseb. Tento názor Nejvyšší správní soud nesdílí. Ze zadání znaleckého posudku JUDr. M. vyplývá, že znalec měl odpovědět na otázku, zda předmětná zobrazení ve svém celkovém kontextu symbolicky vyjadřují hanobící prvky vůči některému národu. Správní orgán ustanoví ve správním řízení znalce v souladu s § 56 správního řádu tehdy, závisí-li rozhodnutí na posouzení skutečností, k nimž je třeba odborných znalostí, které úřední osoby nemají, a jestliže odborné posouzení skutečností nelze opatřit od jiného správního orgánu (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 5. 2010, čj. 1 Afs 71/2009 - 113). Zda došlo k hanobení národa, je však otázkou nikoli odborného posouzení, ale otázkou naplnění skutkové podstaty disciplinárního přestupku. Zda žalobce hanobil národ, je proto otázkou právní a nikoli skutkovou. To musí posoudit orgán, který ve věci rozhoduje na základě hodnocení všech provedených důkazů. Jinými slovy, pokud by měl znalec závazně odpovědět na takto položenou otázku, nahrazoval by v konečném důsledku rozhodovací činnost k tomu povolaného orgánu, což mu nepřísluší. Nepochybně nelze vyloučit, že k objasnění některých projevů žalobce mohlo být zapotřebí odborného stanoviska. To se týká např. detailu levotočivé svastiky namísto nacisty užívané svastiky pravotočivé, který nemusí být osobě bez odborných znalostí zjevný. Konečný úsudek o tom, zda např. tato okolnost může změnit celkové vyznění předmětných vyobrazení, však rovněž musí učinit orgán, který ve věci rozhoduje.

[28] Krajskému soudu nelze přisvědčit ani v tom, pokud vytýká stěžovateli, že obsah předloženého znaleckého posudku sám hodnotil. Jak již bylo uvedeno, odpověď na otázku obsaženou v zadání znaleckého posudku příslušela nikoli znalci, ale stěžovateli, který ve věci rozhodoval. Za této situace nic nebránilo tomu, aby stěžovatel znalecký posudek hodnotil jako kterýkoli jiný důkazní prostředek. Ze skutečnosti, že tak stěžovatel učinil, nelze vyvozovat, že v řízení vyplynula potřeba posudku. Tím, že stěžovatel posudek

neodmítl, ještě nepřipustil, že jej bylo v řízení zapotřebí. Nadto otázka potřebnosti znaleckého posudku je otázkou objektivní. V řízení odborných znalostí buď zapotřebí je nebo tomu tak není. Potřebu znaleckého posudku nelze dovodit z toho, zda se stěžovatel rozhodl výslovně jej odmítnout jako nadbytečný nebo se jej pokusil vyvrátit.

[29] Zcela se však lze ztotožnit s krajským soudem v tom, že stěžovatel hodnotil předložený znalecký posudek velmi volně a Nejvyšší správní soud doplňuje, že i nesprávně. Jak již bylo uvedeno, rozhodnutí o vyloučení žalobce ze studia neobsahuje dostatek důvodů pro závěr, že žalobce hanobil národ. Tyto důvody se však neobjevují ani v žalobou napadeném rozhodnutí např. jako reakce na tvrzenou nesprávnost závěrů znaleckého posudku. Stěžovatel se ve vztahu k předloženému posudku omezuje především na jeho negaci. Bylo však třeba užitím vlastních věcných argumentů vyvracet závěry posudku a nikoli pouze tvrdit, proč je posudek nesprávný.

[30] Rovněž nelze jednotlivé věty obsažené ve znaleckém posudku hodnotit za užití argumentů formální logiky, jako je tomu např. při interpretaci právních norem. Nelze proto posudku např. vytýkat neurčitost, pokud vedle názoru, že zobrazení na znalce nepůsobí jako „konzistentní hanobení určitého národa“ neobsahuje též tvrzení, zda na znalce nepůsobí jako „nekonzistentní hanobení národa“. Stěžovatel měl naopak uvést, proč se domnívá, že názor znalce neobstojí a proč je třeba vyložit obsah zobrazení jinak. Stejně tak není vhodné užití argumentu *a contrario* v situaci, kdy znalec nemohl určit, zda oslovení „Žide“ směřovalo k celému židovskému národu. I kdyby totiž stěžovatel dospěl k závěru, že uvedené oslovení se vztahuje k celému národu, nezbavuje jej to povinnosti posoudit působení vyobrazení jako celku, tedy posoudit „komplexní význam předmětných zobrazení“. Nešlo o to prokázat, že znalecký posudek neobstojí, ale přesvědčivě zdůvodnit, že se žalobce dopustil hanění národa a byl proto oprávněně vyloučen ze studia.

[31] Stěžovatel v napadeném rozhodnutí dále uvádí, že „ i z reakcí členů akademické obce a veřejnosti lze dovodit, že drtivá většina populace uvedený nápis vnímá jako nápis hanobící národ, který ve veřejném prostoru společnosti uznávající základní lidská práva a svobody nemá místo“. Spíše než z reakcí akademické obce a veřejnosti, které ostatně nejsou v rozhodnutí blíže specifikovány, by bylo případně možné nápis izolovaně hodnotit jako hanění národa s odkazem na obecně akceptované a všeobecně přijímané hodnoty společnosti. Tak jako panuje všeobecný společenský konsenzus při hodnocení jednání např. z hlediska rozporu s dobrými mravy, pak i při hodnocení předmětného slovního spojení lze vycházet z většinou společnosti přijímaných hodnot a není třeba odkazovat na reakce veřejnosti či akademické obce.

[32] V závěru žalobou napadeného rozhodnutí je obsažena úvaha, která posiluje přesvědčení Nejvyššího správního soudu, že rozhodnutí není dostatečně odůvodněno. Žalobce byl ze studia vyloučen, protože haněl národ a rovněž proto, že porušil prevenční povinnost předcházet škodám a nechoval se tak, aby nedošlo ke škodě na majetku. Ze spisového materiálu i odůvodnění obou rozhodnutí vyplývá, že žalobce byl vyloučen především za to, co na zeď nakreslil, než za poničení zdi (byť i to nepochybně s řádným chováním studenta vysoké školy nemá nic společného). Proto se většina relevantních argumentů týkala problematiky hanění národa. Proto je překvapivý závěr žalobou napadeného rozhodnutí, kdy stěžovatel uzavírá, že i kdyby bylo možné (byť

nepřesvědčivě) pochybovat o tom, zda se žalobce dopustil jednání, kterým hanobil národ, není žádná pochybnost o tom že se dopustil porušení povinnosti předcházet škodám a vyloučení ze studia by odůvodňovalo i pouhé porušení této povinnosti. Možností kvalifikace jednání žalobce byla nepochybně celá řada, a to jak s odkazem na vnitřní předpisy školy tak na obecné právní předpisy. Pokud však stěžovatel v závěru rozhodnutí dosavadní argumenty relativizuje, pak tím současně podstatně oslabuje přesvědčivost odůvodnění vlastního rozhodnutí. To posiluje přesvědčení Nejvyššího správního soudu, že žalobou napadené rozhodnutí neobstojí a krajský soud postupoval správně, pokud jej zrušil.

[33] Zbývá doplnit, že důvodnost kasační stížnosti nezaložily ani úvahy o zmatečnosti řízení před krajským soudem.V řízení nebylo sporu, kdo je ve věci žalovaným a stěžovatel ani nenamítá, že by mu některé procesní úkony v důsledku uvedení nesprávné adresy nebyly známy. Rovněž není sporu, proti kterému rozhodnutí směřovala podaná žaloba. Důvodnou není ani námitka, že v průběhu řízení došlo ke změně ve složení senátu krajského soudu a rozhodnutí bylo pro něj překvapivé. To, že o žádosti na vydání odkladného účinku rozhodoval senát krajského soudu v jiném složení, než následně ve věci samé, nevede bez dalšího ke zmatečnosti řízení před krajským soudem. Ani stěžovatel v kasační stížnosti netvrdí, že by byl senát obsazen v rozporu s rozvrhem práce, kterým jsou stanovena pravidla pro přidělování práce soudcům a personální obsazení jednotlivých senátů. Ve věci rovněž nebylo nařízeno ústní jednání a nebylo prováděno dosazování. I proto je nepřípadný argument stěžovatele, který požaduje, aby byl při změně ve složení senátu zopakován dosavadní průběh řízení.

[34] S odkazem na shora uvedené důvody proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl. Nejvyššímu správnímu soudu nejsou známy konkrétní okolnosti studia žalobce, ke kterým případně došlo v mezidobí po vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Vychází pouze z přípisu žalobce, který je založen na čl. 58 soudního spisu, ve kterém žádá o přednostní projednání věci krajským soudem, protože se musí z opatrnosti připravovat na magisterské zkoušky a obhajobu diplomové práce, pokud by bylo rozhodnutí soudem zrušeno. V dalším řízení proto stěžovatel nejprve posoudí, zda jsou nadále splněny podmínky pro vedení disciplinárního řízení. Pokud neshledá podmínky pro zastavení řízení podle § 69 odst. 2 zákona o vysokých školách, znovu ve věci rozhodne. Bude přitom vycházet ze shora uvedených požadavků na odůvodnění rozhodnutí o disciplinárním přestupku.

[35] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s ustanovením § 60 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch, žalobci, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů příslušelo, Nejvyšší správní soud náklady řízení o kasační stížnosti nepřiznal. Je obdobně jako krajský soud přesvědčen, že jednání žalobce, bez ohledu na to, jak bylo právně kvalifikováno, lze hodnotit jako směřující proti pravidlům slušnosti, mravnosti a společenského chování. Mělo jít rovněž o chování opakované. Vzhledem k těmto okolnostem dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že byly splněny důvody zvláštního zřetele hodné podle § 60 odst. 7 s. ř. s. a náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žalobci nepřiznal.

[36] **P o u č e n í :** Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 5. září 2011

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu